

insan

bir **çekirdeğe** benzer

Nasılki o **çekirdeğe** kudretten manevi ve ehemmiyetli cihazat ve kaderden ince ve kıymetli program verilmiş;

ta ki toprak altında çalışıp,
ta o dar alemden çıkıp,

geniş olan hava
alemine girip,

Halıkından istidat lisanıyla
bir ağaç olmasını isteyip,
kendine layık bir kemal bulsun.

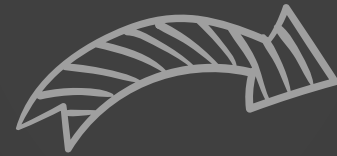
Eğer o çekirdek, su-i mizacından dolayı,
ona verilen cihazat-ı maneviyeyi toprak altında
bazı mevadd-ı muzır rayı celbine sarf etse, o dar yerde,
kısa bir zamanda, faidesiz tefessüh edip çürüyecektir.

Eğer o çekirdek, o manevi cihazatını, ① قَائِلُ الْحَبِّ وَالنَّوَى'nın
emr-i tekvinisini imtisal edip hüsn-ü istimal etse, o dar alemden
çıkacak, meyvedar koca bir ağaç olmakla, küçücük cüz'i hakikati
ve ruh-u manevisi büyük bir hakikat-i külliyeye suretini alacaktır.

işte, aynen onun gibi, **insanın mahiyetine**,
kudretten ehemmiyetli cihazat ve kaderden kıymetli programlar tevdi edilmiş.

Eğer insan, şu dar alem-i arzide, hayat-ı dünyeviye
toprağı altında o cihazat-ı maneviyesini nefsin hevesatına
sarfetse; bozulan çekirdek gibi bir cüz'i telezzüz için
kısa bir ömürde, dar bir yerde ve sıkıntılı bir halde çürüyüp
tefessüh ederek, mes'uliyet-i maneviyeyi bedbaht ruhuna
yüklenerek, şu dünyadan göçüp gidecektir.

Eğer o istidat çekirdeğini islamiyet suyuyla,
imanın ziyasıyla, ubudiyet toprağı altında terbiye ederek,
evamir-i Kur'anîyeyi imtisal edip cihazat-ı maneviyesini
hakiki gayelerine tevcih etse; elbette alem-i misal ve
berzahta dal ve budak verecek ve alem-i ahiret ve Cennette
hadsiz kemalat ve nimetlere medar olacak bir secere-i bakiyenin
ve bir hakikat-i daimenin cihazatına cami, kıymettar bir çekirdek
ve revnakdar bir makine ve bu secere-i kainatın mübarek
ve münevver bir meyvesi olacaktır.

Evet, hakiki terakki ise, insana verilen kalb, sır, ruh, akıl, hatta hayal ve sair kuvvelerin hayat-ı ebediyeye
yüzlerini çevirerek, herbiri kendine layık hususi bir vazife-i ubudiyetle meşgul olmaktadır. Yoksa, ehli dalaletin terakki
zannettikleri, hayat-ı dünyeviye'nin bütün inceliklerine girmek ve zevklerinin her çeşitlerini, hatta en süflisini tatmak için
bütün letaifini ve kalb ve aklını nef-s-i emmareye musahhar edip yardımcı verse, o terakki değil, sükuttur.

